Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

19. aprill 2012 *

Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Määrus (EÜ) nr 1346/2000 — Artikli 3 lõige 1 — Mõiste „otseselt maksejõuetusmenetlusest tulenev ja sellega tihedalt seotud hagi" — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Artikli 1 lõige 1 ja lõike 2 punkt b — Mõisted „tsiviil- ja kaubandusasjad" ning „pankrotimenetlus" — Pankrotihalduri tagasivõitmise nõude loovutamisel põhinev hagi

Kohtuasjas C-213/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos Aukščiausiasis Teismase (Leedu) 27. aprilli 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. mail 2010, menetluses

F-Tex SIA

versus

Lietuvos-Anglijos UAB „Jadecloud-Vilma",

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees A. Tizzano, kohtunikud M. Safjan, M. Ilešič, E. Levits ja M. Berger (ettekandja),

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— F-Tex SIA, esindaja: *advokatas* M. Nosevič,

— Lietuvos-Anglijos UAB „Jadecloud-Vilma", esindaja: *advokatas* R. Bukauskas,

— Leedu valitsus, esindajad: D. Kriaučiūnas ja L. Liubertaitė,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,

— Kreeka valitsus, esindajad: M. Michelogiannaki, K. Georgiadis ja D. Kalogiros,

— Euroopa Komisjon, esindajad: A. Steiblytė ja M. Wilderspin,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191) artikli 3 lõike 1 ning nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 1 lõike 2 punkti b ja artikli 2 lõike 1 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus esitati F-Tex SIA (edaspidi „F-Tex”) ja Lietuvos-Anglijos UAB „Jadecloud-Vilma” (edaspidi „Jadecloud-Vilma”) vahelise kohtuvaidluse raames, mis käsitleb 523 700,20 liti suuruse summa ja sellele lisanduva intressi tagasinõudmist, mille Neo Personal Light Clothing GmbH (edaspidi „NPLC”) maksis Jadecloud-Vilmale maksejõuetuna.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 1346/2000

3 Vastavalt määruse nr 1346/2000 põhjendusele 6 „peaks käesolev määrus piirduma sätetega, mis reguleerivad maksejõuetusmenetluste algatamise pädevust ning otsuseid, mis tehakse otseselt maksejõuetusmenetluse alusel ja on sellega tihedalt seotud”.

4 Määruse nr 1346/2000 artikli 3 „Rahvusvaheline kohtualluvus” lõikes 1 on sätestatud järgmine pädevuse üldnorm:

„Maksejõuetusmenetluste algatamiseks on pädevad selle liikmesriigi kohtud, kus asub võlgniku põhihuvide kese. Äriühingu või muu juriidilise isiku puhul peetakse vastupidiste tõendite puudumisel tema põhihuvide keskmeks registrijärgset asukohta.”

5 Määruse nr 1346/2000 artikkel 25 „Muude otsuste tunnustamine ja täitmine” näeb lõigetes 1 ja 2 ette:

„1. Sellise kohtu otsust, kelle otsust menetluse algatamise kohta tunnustatakse vastavalt artiklile 16 ja mis käsitleb maksejõuetusmenetluse läbiviimist ja lõpetamist või kohtu heakskiidetud kompromisse, tunnustatakse ilma lisaformaalsusteta. Sellist otsust täidetakse vastavalt kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmist tsiviil ja kaubandusasjades käsitleva Brüsseli konventsiooni (muudetud selle konventsiooniga ühinemist käsitlevate konventsioonidega) artiklitele 31–51, välja arvatud artikli 34 lõige 2.

Esimest lõiku kohaldatakse ka otseselt maksejõuetusmenetlusest tuleneva või sellega tihedalt seotud otsuse suhtes isegi juhul, kui selle on teinud mõni teine kohus.

[...]

2. Lõikes 1 nimetamata otsuste tunnustamine ja täitmine on reguleeritud lõikes 1 nimetatud konventsiooniga selles osas, mil määral see neid puudutab.”

Määrus nr 44/2001

6 Määrus nr 44/2001 asendab liikmesriikidevahelistes suhetes 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32; edaspidi „Brüsseli konventsioon”).

7 Määruse põhjenduses 7 on märgitud, et „[k]äesoleva määruse reguleerimisala peab hõlmama kõiki peamisi tsiviil- ja kaubandusasju peale teatavate selgelt määratletud asjade”.

8 Määruse nr 44/2001 artikkel 1 piiritleb määruse reguleerimisala järgmiselt:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes igat liiki kohtutes. Eelkõige ei kohaldata seda maksu-, tolli- ja haldusasjade suhtes.

2. Käesolevat määrust ei kohaldata:

[...]

b) pankrotimenetluste, maksejõuetute äriühingute või teiste juriidiliste isikute likvideerimismenetluste, kohtumenetluse, kompromissi tegemise ja muude selliste menetluste suhtes;

[...]”

9 Määruse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud järgmine kohtualluvuse üldnorm:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.”

10 Sama määruse artikli 60 lõige 1 täpsustab:

„Käesoleva määruse kohaldamisel on äriühingu või muu juriidilise isiku või füüsiliste või juriidiliste isikute ühingu alaline asukoht seal, kus on tema:

a) põhikirjajärgne asukoht või;

b) juhatuse asukoht või

c) peamine äritegevuse koht.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 Veebruarist juunini 2001 maksis NPLC, kelle põhikirjajärgne asukoht on Saksamaal, maksejõuetuna 523 700,20 liti suuruse summa Jadecloud-Vilmale, kelle põhikirjajärgne asukoht on Leedus.

12 Landgericht Duisburg (Saksamaa) algatas 24. jaanuaril 2005 NPLC suhtes maksejõuetusmenetluse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu tuvastatud asjaolude kohaselt oli NPLC ainus võlausaldaja F-Tex, kelle põhikirjajärgne asukoht on Leedus.

13 NPLC suhtes algatatud menetluses määratud pankrotihaldur loovutas 28. augusti 2007. aasta lepingus F-Texile kõik NPLC-le kuuluvad nõuded kolmandate isikute vastu, sh nõudeõiguse Jadecloud-Vilma vastu tagastada summad, mille viimane oli saanud veebruarist juunini 2001. Haldur loovutas nimetatud nõuded, andmata seejuures tagatisi nõuete sisu, summa või võimaluse kohta pöörata neile sissenõuet või tugineda õiguslikult nende olemasolule. F-Tex ei olnud õiguslikult kohustatud selliselt loovutatud nõudeid sisse nõudma. Lepiti kokku, et kui ta otsustab seda siiski teha, siis maksab ta pankrotihaldurile 33% selle tegevuse tulemusel saadud summast.

14 Vilniaus apygardos teismase (Leedu) 19. augusti 2009. aasta määrusega jäeti rahuldamata hagi, milles F-Tex palus kohtul mõista Jadecloud-Vilmalt hageja kasuks välja 523 700,20 liti suuruse summa koos sellele lisanduva intressiga, mille Jadecloud-Vilma oli NPLC-lt saanud. Vilniaus apygardos teismas leidis, et see hagi kuulub Saksa kohtu pädevusse, kuna NPLC maksejõuetusmenetlus oli algatatud Saksamaal.

15 Lietuvos apeliacinis teismas (Leedu) muutis F-Texi esitatud apellatsioonkaebuse suhtes 5. novembril 2009 tehtud otsuses Vilniaus apygardos teismase otsust ja saatis kohtuasja tagasi sellele kohtule arutamiseks. Lietuvos apeliacinis teismas leidis, et määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõikes 1 tagasivõitmise hagi esitamiseks ette nähtud pädevus ei ole ainupädevus ning et kohtuasja asjaolusid arvestades tuleb seda hagi arutada kostja põhikirjajärgses asukohas.

16 Landgericht Duisburg nentis 25. novembri 2009. aasta otsuses, et talle F-Texi poolt Jadecloud-Vilma vastu esitatud hagi ei kuulu tema pädevusse muu seas selle tõttu, et kostja põhikirjajärgne asukoht ei ole Saksamaal, ning teatas F-Texile, et tema hagi lükataks vastuvõetamatuse tõttu ilmselt tagasi. F-Tex loobus sellest hagist.

17 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, kellele Jadecloud-Vilma oli Lietuvos apeliacinis teismase 5. novembri 2009. aasta otsuse edasi kaevanud, otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Euroopa Kohtu [22. veebruari 1979. aasta] otsust [133/78:] Gourdain [EKL 1979, lk 733] ja [12. veebruari 2009. aasta] otsust [C-339/07:] Seagon [EKL 2009, lk I-767] arvestades tuleb määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõiget 1 ja määruse nr 44/2001 artikli 1 lõike 2 punkti b tõlgendada nii, et:

a) pankrotiasja menetleval kohtul on ainupädevus otsustada otseselt maksejõuetusmenetlusest tuleneva või sellega tihedalt seotud tagasivõitmise hagi üle ning selle pädevuse suhtes esinevad erandid võivad põhineda üksnes määruse nr 1346/2000 muudel sätetel;

b) teatavas liikmesriigis algatatud maksejõuetusmenetluse subjektiks oleva ettevõtja ainsa võlausaldaja esitatud tagasivõitmise hagi, mis:

— esitatakse muus liikmesriigis,

— põhineb talle pankrotihalduri poolt tasulise lepingu alusel loovutatud nõudeõigusel kolmandate isikute vastu, piirates nii halduri nõudeõiguste ulatust esimeses liikmesriigis,

— ega ohusta teiste võimalike võlausaldajate huve,

tuleb määruse nr 44/2001 artikli 1 lõike 1 alusel käsitada tsiviil- ja kaubandusasjana?

2. Kas hageja kohtusse pöördumise õigust, mida Euroopa Kohus on tunnustanud Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõttena ning mis tagatakse [Euroopa] Liidu põhiõiguste harta artiklis 47, tuleb mõista ja tõlgendada nii, et:

a) siseriiklikud kohtud, kes on pädevad otsustama tagasivõitmise hagi üle (sõltuvalt selle seosest maksejõuetusmenetlusega) kas määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõike 1 või määruse nr 44/2001 artikli 2 lõike 1 alusel, ei saa mõlemad oma pädevusest loobuda;

b) kui ühe liikmesriigi kohus otsustab jätta tagasivõitmise hagi pädevuse puudumise tõttu läbi vaatamata, on teise liikmesriigi kohtul selleks, et kaitsta hageja kohtusse pöördumise õigust, õigus kinnitada omal algatusel enda pädevust, olenemata asjaolust, et vastavalt rahvusvahelise kohtualluvuse kindlakstegemist puudutavatele Euroopa Liidu õigusnormidele ei ole tal õigust nii otsustada?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimese küsimuse teine osa

18 Esimese küsimuse teises pooles, mida tuleb uurida kõigepealt, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas maksejõuetusmenetluse subjektiks oleva võlgniku võlausaldaja poolt kolmanda isiku vastu suunatud hagi, mis põhineb selles maksejõuetusmenetluses määratud pankrotihalduri nõude

loovutamisel, kuulub määruse nr 1346/2000 kohaldamisalasse, kuivõrd see hagi tuleneb otseselt maksejõuetusmenetlusest ja on sellega tihedalt seotud, või see kuulub määruse nr 44/2001 kohaldamisalasse, kuivõrd tegemist on tsiviil- ja kaubandusasjaga.

Sissejuhatavad märkused

19 Kõigepealt tuleb täpsustada määruse nr 44/2001 ja määruse nr 1346/2000 kohaldamisala.

– Määrus nr 44/2001

20 Määrusega nr 44/2001 asendatud Brüsseli konventsiooni artikli 1 esimene lõige sätestas, et seda konventsiooni kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes igat liiki kohtutes. Artikli 1 teine lõik välistas kohaldamise teatavates asjades, nagu punktis 2 nimetatud „pankrotimenetluste, maksejõuetute äriühingute või teiste juriidiliste isikute likvideerimismenetluste, kohtumenetluse, kompromissi tegemise ja muude selliste menetluste suhtes”.

21 Nii P. Jenard'i aruandes, mis käsitleb 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ning kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades, (EÜT 1979, C 59, lk 1) kui P. Schlosseri aruandes, mis käsitleb 9. oktoobri 1978. aasta konventsiooni Taani Kuningriigi, Iirimaa ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ühinemise kohta selle konventsiooniga ja protokolli konventsiooni tõlgendamisest Euroopa Kohtus (EÜT 1979, C 59, lk 71), on märgitud, et selle erandiga hõlmatud asjad peaksid kuuluma iseseisva konventsiooni kohaldamisalasse. P. Schlosseri aruande punktis 53 on täpsustatud, et nende kahe konventsiooni kohaldamisalasid tuleb piiritleda nii, et vältida lünki ja küsitavusi ühte või teise kohaldamisalasse kuulumise osas.

22 Eespool viidatud kohtuotsuses Gourdain, mis tehti Brüsseli konventsiooni kehtivuse ajal, piiritles Euroopa Kohus asjaomase erandi kohaldamisala. Kohus sedastas kõnealuse kohtuotsuse punktis 4, et pankrotimenetlusega seotud otsuste Brüsseli konventsiooni kohaldamisalast välja jätmiseks peavad need tulenema otse pankrotist ja olema likvideerimis- või saneerimismenetlusega tihedalt seotud.

23 Euroopa Kohus sedastas 2. juuli 2009. aasta otsuses kohtuasjas C-111/08: SCT Industri (EKL 2009, lk I-5655), mis tehti pärast määruse nr 44/2001 jõustumist, et kuivõrd see määrus asendab Brüsseli konventsiooni, siis on nimetatud konventsiooni tõlgendused asjakohased ka nimetatud määruse osas, kui vastavaid sätteid saab käsitada samaväärsena – just sellega on tegemist määruse artikli 1 lõike 2 punkti b ja Brüsseli konventsiooni artikli 1 teise lõigu punkti 2 puhul, mille sõnastus on identne. Korrates kriteeriumi, et hagi on pankrotimenetlusega seotud juhul, kui see tuleneb otseselt pankrotist ja on likvideerimis- või saneerimismenetlusega tihedalt seotud, täpsustas Euroopa Kohus, et selle üle otsustamisel, kas asjaomane erand on kohaldatav, on eespool viidatud kohtuotsusest Gourdain tuleneva kohtupraktika tähenduses määrav hagi ja maksejõuetusmenetluse vahelise seose tugevus (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SCT Industri, punktid 22–25).

– Määrus nr 1346/2000

24 Määrus nr 1346/2000 kordab identses sõnastuses maksejõuetusmenetlusi käsitleva konventsiooni vastavaid sätteid; nimetatud konventsioon on 23. novembrist 1995 Brüsselis liikmesriikidele allkirjastamiseks avatud.

25 Nagu eelotsustaotluse esitanud kohus märkis, analüüsis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuasjas Seagon kriteeriume, mis võimaldavad kindlaks teha, kas teatav hagi kuulub selle määruse artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse või mitte.

26 Euroopa Kohus rõhutas nimetatud kohtuotsuse punktis 20, et määruse nr 1346/2000 põhjenduses 6 kasutatakse määruse eseme piiritlemiseks just nimelt seda eespool viidatud kohtuotsuses Gourdain käsitletud kriteeriumi. Selle põhjenduse kohaselt peaks määrus piirduma sätetega, mis reguleerivad maksejõuetusmenetluste algatamise pädevust ning otsuseid, mis tulenevad otseselt maksejõuetusmenetlusest ja on sellega tihedalt seotud.

27 Euroopa Kohus järeldas sellest, et arvestades seadusandja sellist tahet ning viidatud määruse kasulikku mõju, tuleb asjaomase määruse artikli 3 lõiget 1 tõlgendada nii, et sellega antakse liikmesriigi kohtutele, kes on pädevad algatama maksejõuetusmenetlust, ka rahvusvaheline pädevus selliste hagide läbivaatamiseks, mis tulenevad otseselt nimetatud menetlusest ja mis on sellega tihedalt seotud (eespool viidatud kohtuotsus Seagon, punkt 21).

28 Tuleb lisada, et seda topeltkriteeriumi on kasutatud ka määruse nr 1346/2000 artikli 25 lõike 1 esimeses lõigus, mis reguleerib maksejõuetusmenetluse läbiviimist ja lõpetamist käsitlevate otsuste tunnustamist ja täitmist. Lõike 1 teise lõigu kohaselt kohaldatakse esimest lõiku ka otseselt maksejõuetusmenetlusest tuleneva või sellega tihedalt seotud otsuse suhtes isegi juhul, kui selle on teinud mõni teine kohus. Artikli 25 lõike 2 kohaselt on lõikes 1 nimetamata otsuste tunnustamine ja täitmine reguleeritud määrusega nr 44/2001 selles osas, mil määral see neid puudutab.

– Määruse nr 1346/2000 ja määruse nr 44/2001 vaheline suhe

29 Kõigist eelnimetud kaalutlustest tuleneb kõigepealt, et olukorras, kus määruse nr 44/2001 põhjenduse 7 kohaselt hõlmab määruse kohaldamisala kõiki tsiviil- ja kaubandusasju peale teatavate selgelt määratletud asjade, ei kuulu asjaomase määruse artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt selle määruse kohaldamisalasse üksnes otseselt maksejõuetusmenetlusest tulenevad ja sellega tihedalt seotud hagid. Samade kaalutluste põhjal kuuluvad üksnes otseselt maksejõuetusmenetlusest tulenevad ja sellega tihedalt seotud hagid määruse nr 1346/2000 kohaldamisalasse.

30 Esimese eelotsuse küsimuse teisele osale vastamiseks tuleb seega kindaks teha, kas põhikohtuasja hagi täidab eelotsusetaotluse esitanud kohtu tuvastatud asjaolusid arvestades seda topeltkriteeriumi.

Ühelt poolt põhikohtuasja hagi ja teiselt poolt võlgniku maksejõuetuse ja asjaomase maksejõuetusmenetluse vaheline seos

31 Põhikohtuasja hagis nõutakse kostjalt nende summade tagastamist, mille ta sai võlgnikult enne viimase suhtes algatatud maksejõuetusmenetlust. Hageja sõnul põhineb hagi asjaomases maksejõuetusmenetluses määratud pankrotihalduri poolt talle loovutatud nõudel. Loovutamistehingu ese on tagasivõitmise nõue, mis on Saksa pankrotiseaduses antud haldurile seoses toimingutega, mis on tehtud enne pankrotimenetluse algatamist ja mis kahjustab selles menetluses osalevate võlausaldajate huve.

32 Toimikust tuleneb, et tagasivõitmise hagi, mida Saksa õiguses reguleerib pankrotiseaduse artikkel 129 ja järgmised artiklid, saab esitada üksnes pankrotihaldur ning ainult eesmärgiga kaitsta võlausaldajate huve. Saksamaa valitsuse sõnul võib tagasivõitmise nõude siiski ka loovutada, kui loovutamisega kaasneb võlausaldajate kasuks samaväärse vastusoorituse saamine.

33 Selles osas tuleb meenutada, et eespool viidatud kohtuotsuses Seagon sedastas Euroopa Kohus seoses hagiga, milles hageja kui pankrotihaldur nõudis võlgniku maksejõuetusel põhinevas tagasivõitmise hagis viimase tasutud summa tagastamist, et selline hagi kuulub määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Seagon, punkt 28).

34 Peale selle sedastas Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses SCT Industri seoses sellise otsuse tunnustamisega, millega tunnistatakse kehtetuks maksejõuetusmenetluses määratud pankrotihalduri sõlmitud loovutamistehing, et kuna halduril ei olnud loovutatud vara käsutusõigust, siis puudutas asjaomane küsimus pankrotimenetluse mõistet määruse nr 44/2001 artikli 1 lõike 2 punkti b tähenduses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SCT Industri, punkt 33).

35 Siiski erineb käesolev põhikohtuasi nende otsuste aluseks olnud asjaoludest.

36 Erinevalt eespool viidatud kohtuotsuse Seagon aluseks olnud kohtuasja hagejast ei ole põhikohtuasja hageja tõepoolest mitte pankrotihaldur, st maksejõuetusmenetluse organ, vaid loovutuse saaja.

37 Kuid erinevalt eespool viidatud kohtuotsuse SCT Industri aluseks olnud kohtuasjast ei käsitle käesolev põhikohtuasi pankrotihalduri sõlmitud loovutamistehingu kehtivust ning siin ei vaielda viimase pädevuse üle asjaomast tagasivõitmise nõuet loovutada.

38 Seega tuleb analüüsida, kas põhikohtuasja hageja esitatud hagi erisusi arvestades on sellel hagil võlgniku maksejõuetusega otsene seos ning kas see on maksejõuetusmenetlusega tihedalt seotud.

39 Jadecloud-Vilma ja Euroopa Komisjon väitsid Euroopa Kohtule esitatud märkustes, et loovutuse saaja esitatud hagi alus ja sisu on sisuliselt samad nagu tagasivõitmise hagil, mille võib esitada pankrotihaldur.

40 Ei saa tõesti eitada, et nõudel, millel põhikohtuasja hageja hagi põhineb, on võlgniku maksejõuetusega seos, kuna selle alus on siseriikliku pankrotiseadusega pankrotihaldurile antud tagasivõitmise nõue. Siiski tekib küsimus, kas omandatud nõudel on pärast loovutuse saaja vara hulka üleminemist endiselt otsene seos võlgniku maksejõuetusega.

41 See küsimus võib aga jääda lahtiseks, kui on näha, et igal juhul ei ole üleantud nõude saaja tegevus maksejõuetusmenetlusega tihedalt seotud.

42 Tuleb nentida, et nagu F-Tex ning Leedu ja Saksamaa valitsus on märkinud, kuulub loovutuse saaja nõudeõiguse teostamine muude õigusnormide kui maksejõuetusmenetluses kohaldatavate õigusnormide kohaldamisalasse.

43 Esiteks on erinevalt pankrotihaldurist, kes on põhimõtteliselt kohustatud tegutsema võlausaldajate huvides, loovutuse saajal vaba voli omandatud nõudeõigust kas teostada või mitte. Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus nentis, ei olnud F-Tex õiguslikult kohustatud loovutatud nõuet sisse nõudma.

44 Teiseks tegutseb loovutuse saaja, kui ta otsustab oma nõudeõigust teostada, iseenda huvides ja jaoks. Nii tema hagi aluseks olev nõudeõigus kui ka selle esitamise tulemusel saadu kuulub loovutuse saaja enda vara hulka. Seega erinevad loovutuse saaja hagi esitamise tagajärjed pankrotihalduri esitatava tagasivõitmise hagi tagajärgedest, kuna viimati nimetatud hagi eesmärk on selle ettevõtja vara suurendamine, kelle suhtes viiakse läbi maksejõuetusmenetlust (eespool viidatud kohtuotsus Seagon, punkt 17).

45 Asjaolu, et põhikohtuasjas seisneb vastusooritus, mille F-Tex on nõustunud tegema pankrotihalduri loovutatud tagasivõitmisnõude eest, kohustuses maksta teatav protsent loovutatud nõude sissenõudmisel saadavast summast tagasi, ei muuda seda analüüsi, kuna tegemist on pelgalt tasumisviisiga. Pooltel on sellise lepingutingimuse ettenägemise vabadus, kuna ei ole vaidlustatud asjaolu, et haldur ja loovutuse saaja võivad vabalt valida, et loovutuse saaja tehtav vastusooritus seisneb kindlaksmääratud summas või tegelikult sissenõutava summa protsendis.

46 Peale selle ei oma Saksa õiguses, mis on põhikohtuasjas maksejõuetusmenetlusele kohaldatav õigus, selle menetluse lõpetamine mingit tähtsust loovutuse saaja omandatud tagasivõitmise nõude teostamise osas. Saksamaa valitsuse sõnul saab loovutuse saaja selle nõude pärast maksejõuetusmenetluse lõpetamist sisse nõuda.

47 Arvestades põhikohtuasja hagi tunnuseid, ei ole see niisiis maksejõuetusmenetlusega tihedalt seotud.

48 Seetõttu ning ilma, et oleks vaja teha otsust asjaomase hagi ja võlgniku maksejõuetuse otsese seose kohta tuleb leida, et nimetatud hagi ei kuulu määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse, ja samamoodi, et hagi ei puuduta pankrotimenetlust määruse nr 44/2001 artikli 1 lõike 2 punkti b tähenduses.

49 Seetõttu tuleb esimese küsimuse teisele osale vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et hagi, mille on esitanud maksejõuetusmenetluses määratud pankrotihalduri loovutatud nõudele tuginev hageja kolmanda isiku vastu ja mille ese on tagasivõitmise nõue, mis pankrotihalduril on selle menetluse suhtes kohaldatava siseriikliku õiguse alusel, kuulub selle sätte tähenduses tsiviil- ja kaubandusasjade määratluse alla.

Esimese küsimuse esimene osa

50 Esimese küsimuse esimeses osas soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määrusega nr 1346/2000, nagu Euroopa Kohus on seda tõlgendanud, maksejõuetusmenetluse algatanud liikmesriigi kohtutele antud pädevus otsustada sellest menetlusest tulenevate ja sellega tihedalt seotud hagide üle kujutab endast ainupädevust või mitte.

51 Arvestades esimese küsimuse teisele osale antud vastust, ei ole selle esimesele osale vaja vastata.

Teine küsimus

52 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 tagatav kohtusse pöördumise õigus keelab liikmeriigi kohtutel, kellele on esitatud hagi, mis ei kuulu määruse nr 44/2001 artikli 2 lõike 1 alusel nende pädevusse, loobuda oma pädevusest, kui muu liikmesriigi kohtud on määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõike 1 alusel oma pädevusest juba loobunud.

53 See küsimus on põhikohtuasjas asjakohane vaid juhul, kui Leedu kohtud ei saa oma pädevuse kindlakstegemisel tugineda liidu õigusele.

54 Kuna esimesele küsimusele antud vastusest aga tuleneb, et põhikohtuasi kuulub määruse nr 44/2001 kohaldamisalasse, siis on selle määruse artikli 2 lõike 1 ja artikli 60 lõike 1 alusel ning põhjusel, et tegemist on selle liikmesriigi kohtuga, kus on kostjaks oleva äriühingu asukoht, Leedu kohtute pädevus kindlaks tehtud.

55 Seetõttu tuleb jätta teisele küsimusele vastamata.

Kohtukulud

56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et hagi, mille on esitanud maksejõuetusmenetluses määratud pankrotihalduri loovutatud nõudele tuginev hageja kolmanda isiku vastu ja mille ese on tagasivõitmise nõue, mis pankrotihalduril on selle menetluse suhtes kohaldatava siseriikliku õiguse alusel, kuulub selle sätte tähenduses tsiviil- ja kaubandusasjade määratluse alla.

Allkirjad